SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 174. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 11, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 11-го ВЕРЕСНЯ 1992. Ч. 174. РІК XCIX.

РОЗПОЧАЛАСЯ НАРАДА МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ СНД

Мінськ (УНІАР). — Тут у вівторок, 8-го вересня, розпочалася нарада міністрів закордонних справ країн — членів Співдружности Незалежних Держав, які раніше входили до колишнього СССР. Мета наради — підготова зустрічі керівників держав СНД, яка має відбутися у Бішкеку 25-го вересня. Обговорюються також проблеми взаємодії і координації на 47-ій сесії Генеральної Асамблеї ООН.

У Москві 3—4-го вересня делеґація міністерства оборони України також взяла участь у засіданні керівників військових відомств країн СНД. На зустрічі гостро дискутувалося питання щодо статусу, складу і способів управління стратегічними ядерними силами. Представники України відстоювали свою позицію, яка визначає нинішню присутність України в об'єднаному військовому командувані СНД як тимчасову. Покищо Україна перебуває у цій структурі для того, щоб контролювати процес демонтажу на своїй території стратегічних ядерних боєголовках.

На засіданні Ради міністрів оборони СНД 4-го вересня питання управління стратегічними силами не було вирішене. Головнокомандуючий об'єднаними військовими силами СНД маршал Євґеній Шапошніков скликав представників Білорусі, Росії, України і Казахстану, щоб домовитися конкретно. Однак Україна свого становища не змінила — вона домагається права на адміністративне управління стратегічними військами на її території.

Як повідомляють українські телевізійні новини, Україна ще не визначилася щодо своєї участи у першому пленарному засіданні міжпарляментарної асамблеї країн СНД, яке має відбутися 16—18-го вересня у Бішкеку. Досі ідея створення міжпарляментарної асамблеї у рамках СНД керівництвом українського парляменту офіційно не була схвалена. Найближчим часом Президія Верховної Ради України розгляне це питання.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В КЕРГОНКСОНІ

Кергонксон, Н. Й. — Заходом місцевої громади відбудеться тут традиційний Український День на Союзівці в неділю, 13-го вересня. Початок о год. 11:30 перед полуднем. В програмі: виступи бандуристів з капелі „Голін степів", співочого ансамблю „Промінь" і танцювальної групи. Мистецька виставка, виграша і українські страви.

Амбасадор ЗСА вітає Україну із вступом до МВФ та МБРР

Київ (УНІАР). — Амбасадор ЗСА в Україні Роман Попадюк привітав приєднання України до угод Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку, 3-го вересня у Вашінґтоні. У заяві амбасадора для преси, сказано: „Вступ України у Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) є важливим показником прихильности українського уряду орієнтованих на ринок економічних реформ та іноземних капіталовкладів. Членство у цій міжнародній фінансовій інституції, безумовно допоможе налагодити міцні зв'язки України і ЗСА, а водночас з всесвітнім економічним співтовариством".

Україна офіційно зареєстрована членом МБРР, а документи про це підписав на церемонії у Вашінґтоні міністер фінансів України Григорій П'ятаченко. Початковий внесок України у фонд банку становить майже 80 міл. дол.

Школа українознавства в Нюарку починає навчання

Нюарк, Н. Дж. (Х. Г.) — Керівництво школи українознавства, яка існує при Фундації „Рідна Школа" повідомляє, що навчання починається в суботу, 12-го вересня, о год. 8:30 вранці у приміщенні церкви св. Івана Хрестителя при Сенфорд авеню в Нюарку. Усі учні, від перешкілля починаючи і на 12-ій клясі кінчаючи, та спеціяльні кляси для старших громадян, які бажають вивчити українську мову і запізнатися з предметами українознавства, розпічнуться цього самого дня. За інформаціями можна телефонувати до Хризанти Гентиш на число: (201) 763-9124.

У СВІТІ

АҐЕНТСТВО ФРАНС ПРЕСС повідомило, що в місті Ель-Катіфі, Савдійська Арабія, стято голову Садеку Абделю Каріму Мелалі за „богохульство і відмову від віри". В спеціяльному комюніке, оприлюдненому міністерством внутрішніх справ країни, зацитовано деякі висловлювання віровідступника, який стверджував, що „Іслям є оманливою релігією", а Коран, священна книга мусулман, „є власним твором ошуканця Мохаммеда". Смертний вирок Мелалі підписав король Савдійської Арабії Фагд.

ПРЕДСТАВНИКИ ІТАЛІЙСЬКОГО уряду заявили, що італійський транспортовий літак, котрий впав і розбився під Сараєвом, насправді був збитий сербами. ООН вирішила тимчасово припинити лети в столицю Боснії, ще від весни взяту сербами в криваву облогу.

ПІД ЧАС ТЕПЕРІШНЬОЇ перерви у вашінґтонських переговорах в питаннях Близького Сходу в Джакарті, Індонезія, відбулася зустріч міністрів закордонних справ арабських країн, які беруть участь у близькосхідніх переговорах, а також Палестинської визвольної організації. В Джакарті сторони нібито домовилися наполягати на „відході Ізраїля з усіх окупованих територій", як обов'язковій умові досягнення миру з жидівською державою, тим самим виключаючи можливість проміжкових рішень і компромісів. Палестинці сподіваються навіть довести у Вашінґтоні, що Єрусалим — це також частина „окупованих територій".

Л. Кравчук провів наради

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кравчук провів нараду представників Президента в областях, Києві та Севастополі, голів обласних, Київської та Севастопільської Міських Рад, керівників Республіки Крим, заступників голови Верховної Ради України, голів постійних комісій Верховної Ради, членів Кабінету Міністрів, державних радників, голів правлінь банків, керівників міністерств та відомств.

Виступаючи на нараді, Президент України підкреслив, що слід обговорити хід здійснення економічних реформ, питання хліба і продовольства, поліпшення функціонування законодавчої і виконавчої влади. Доповідь першого віцепрем'єра Валентина Симоненка була присвячена темі приватизації і роздержавлення майна.

Прем'єр-міністер України Вітольд Фокін ознайомив присутніх із пляном дій для поглиблення економічних реформ, розроблених Кабінетом Міністрів. Програма розрахована до 1993 року і передбачає низку змін в існуючих програмах переходу різних галузей до ринку, зоркема в царинах структурної перебудови економіки, сільського господарства, концепції зовнішньо-економічної діяльности. В. Фокін зазначив, що до господарств, які блькують хлібоздачу, слід вжити економічних санкцій, інакше Уряд змушений буде ввести карткову систему на хліб і значно підвищити ціни на нього.

Відбулася конференція українських націоналістів

Миколаїв (УНІАР). — Тут 5-го вересня відбулася конференція українських націоналістів.

У праці конференції взяли участь понад 300 осіб, серед них голова проводу ОУН Слава Стецько, члени проводу ОУН — професор Нюйоркського та Львівського університетів Роман Зварич, головний координатор ссекретаріяту українських націоналістів Сергій Жишко з Києва, професор Нарбут із Запоріжжя. Благословив конференцію священик УПЦ Київського Патріярхату о. Микита. Зі вступним словом виступила С. Стецько, яка ознайомила з програмними засадами ОУН. Проф. Зварич присвятив свій виступ економічній програмі ОУН.

На закінчення слово взяла знову С. Стецько, яка порушила проблеми нинішнього життя в Україні та оцінила політичну ситуацію. Після виступу вона відповіла на численні запитання присутніх. Конференція закінчилася відспіванням українського національного гимну.

В Одесі у приміщенні університету з ініціятиви Товариства Української Мови „Південна Громада" проведено урочисте засідання, присвячене пам'яті Дмитра Донцова — ідеолога українського націоналізму. Основну доповідь мав голова товариства Володимир Чумаченко. Серед промовців був також представник Всеукраїнського Політичного Об'єднання „Державна Самостійність України" Станіслав Іщенко.

Єльцин відклав візиту до Японії

Москва. — Російське аґентство Інтерфакс і японське Кіодо Цусін повідомили в середу, 9-го вересня, що президент Росії Боріс Єльцин несподівано відклав на невизначений термін давно запляновану візиту до Японії. Не поїде він також і в Південну Корею, яку збирався відвідати на шляху до Токіо.

Президент Росії повинен був перебувати в Японії від 13-го до 16-го вересня. Як ми вже повідомляли, між службою безпеки Б. Єльцина і японськими властями стався конфлікт, пов'язаний з тим, що російській охороні було заборонено ввозити до Японії особисту зброю. Охоронці Єльцина наполягали на тому, щоб для них зробили вийняток, однак цю їхню вимогу не було вдоволено.

Спостерігачі відзначають, що Москва неодмінно скористається цим випадком, щоб відкласти візиту, тим часом справжня причина непорозумінь між сторонами — проблема чотирьох островів Курильської мережі, загарбаних Сталіном наприкінці Другої світової війни.

Нещодавно Єльцин застеріг, що японцям не варто чекати швидкого вирішення територіяльної суперечки. Він сказав, що розуміє в цьому питанні японців, але водночас не може не брати до уваги погляди і почуття 150 мільйонів громадян Росії. Буквально в останні дні Єльцин заявив, що повезе в Японію 12 варіянтів вирішення конфлікту, проте тут же повторив свою стару позицію, що Японія не повинна перетворювати острівну проблему в попередню умову надання Росії економічної допомоги.

Дж. Буш і Б. Клінтон продовжують обвинувачувати один одного

Вашінґтон. — Виступаючи у вівторок перед членами Жидівської антидеффамаційної ліґи Бнай Брит, президент Джордж Буш сказав, що його суперник-демократ Билл Клінтон „дуже нерішучий", а тому невідомо, як би він повів себе, коли б мусів виступити проти Саддама Гуссейна як головнокомандуючий американськими збройними силами. Раніше Б. Клінтон, виступаючи у Коннектикат, заявив, що Дж. Буш готовий зменшити видатки на оборону, не думаючи при тому, чим зайняти людей, які залишаться без роботи. Оба суперники, зауважує аґентство АП, лякають виборців один одним і рекламують себе як надію на майбутнє Америки.

„Запитайте самі себе, — сказав Буш на зборах Бнай Брит, — що ми робили б, якби в Овальному кабінеті опинився той, хто коливається, коли треба прийняти важливе рішення, той, хто готовий догодити і одним, і другим".

Президент нагадав, що, з одного боку, губернатор Аркенсо виступив за війну проти Іраку, а з другого — підтримував тих своїх однопартійців, які висловлювалися проти військових дій, вважаючи, що з допомогою санкцій можна змусити Саддама Гуссейна ви-

(Закінчення на стор. 4)

СОЮЗІВКА ЗАКІНЧИЛА ЛІТНІЙ СЕЗОН БАГАТИМИ МИСТЕЦЬКИМИ ПРОГРАМАМИ

Союзівка. — Мабуть ще ніколи Союзівка не обдарувала своїх гостей і відвідувачів такими багатими і різнородними мистецькими програмами, які під час цьогорічного довгого вікенду з нагоди Дня Праці від 4-го до 7-го вересня. Тому й заповнив люд з усіх закутків Америки і Канади, а дехто й з України, усі площі і алеї оселі УНСоюзу, а зокрема молодь, що, не зважаючи на початок шкільного року, прибула сюди на останнє „прощай" до початку наступного сезону.

Удари тенісових і відбиванкових м'ячів переплітались з оплесками і звуками української музики, що лунали з різних голосників — оселі і приватних, змагаючись за вуха радих і нерадих слухачів. Навіть метерологами заповіджена дощова погода не стримала валок автомобілів, що вже в п'ятницю по полудні прямували в околиці Союзівки, запопадливо шукаючи місця на паркування.

Фактично святкування Дня Праці почалось в середу, 2-го вересня, виступом музично-вокального ансамблю „Обереги" зі Львова, які теж виступили наступного дня в програмі „Гуцульського вечора". Також виступали „Соловейки" Союзівки і співачка Ліда Гаврилюк.

У п'ятницю увечорі науковці Олександер Кіріченко з Києва і Андрій Петриків зі Львова дали ілюстровану фільмом доповідь про чорнобильську катастрофу та її наслідки з перспективи шістьох років.

Під час першої забави із трьох цього вікенду до танців приґравало тріо Олеся Кузишина. В суботу і неділю чергувалися оркестри „Темпо" і „Фата морґана" на терасі і в закритій залі „Веселки".

У суботу увечері відбулось три програми: спершу в залі „Веселки" виступив з короткою доповіддю голова Верховної Ради України Іван Плющ, який раніше представив дев'ятьох своїх колеґ, які приїхали до ЗСА на запрошення Конґресу, а при цій нагоді відвідали ряд українських осередків. В основному І. Плющ з'ясував сучасну політично-економічну ситуацію в Україні та заохочував до інвестування „гроша і знання" в Україні.

Не міг прибути через затримку в Москві колектив театру Остапа Стахіва зі Львова, але виступив один його член, який прилетів раніше, співак Богдан Кисіль. Він відспівав кілька популярних пісень під акомпаньямент оркестри „Звуки Союзівки"'. В заступстві театру виступив гуцульський інструментальний ансамбль „Черес" в особах Андрія Мілявського (керівник), Любомира Матейка і Олекси Федорюка, який відіграв на скрипці, цимбалах і сопілці кілька маловідомих гуцульських мелодій.

Після цього короткого концерту на долішніх тенісових кортах оселі відбувся справжній рок-концерт ансамблю співачки „Віки", „Міс Рок Европи" і оркестри „Фата морґана". Кольору і гумору до концерту додав Роман Василик.

Ансамбль „Віки", співак — гуморист Левко Дурко і „Фата морґана" дали ориґінальний концерт в залі „Веселки" в неділю по полуні, а в неділю увечері в концерті виступили вокалістка Оля Ходоба-Фриз під акомпаньямент Андрія і Юрія Стасівих, молоденький ансамбль, який здобув першенство в конкурсі ЮМПЗ, танцювальний ансамбль „Сизокрилі" під мистецьким керівництвом Роми Прийми-Богачевської, кобзар-бандурист з києва Володимир Горбатюк, співак-композитор Павло Дворський, со-

Віка і її ансамбль.

(Світлила М. Коломиєць, „Український Тижневик")

„Сизокрилі".

(Закінчення на стор.)

ГЕНЕРАЛИ МИРОВИХ СИЛ ООН НЕЗАДОВОЛЕНІ ПОВЕДІНКОЮ ЛІДЕРІВ В БОСНІЇ

Сараєво, Боснія. — Засоби масової інформації повідомляють, що генерали, тобто командири військових мирових сил Організації Об'єднаних Націй, частини яких стаціонують в Сараєво і в околиці, незадоволені поведінкою місцевого населення і боснійських лідерів, які, як виглядає з їхньої тактики, хочуть за всяку ціну спровокувати більшу війну в колишній Юґославії і, очевидно, інтервенцію військ західніх держав. Інакше вони ніяк не можуть пояснити причини чому боснійції, яких стараються врятувати від голоду мирові частини ООН, обстрілюють військові колони ООН, без жодного попередження.

На доказ свого твердження командири наводять приклад загину більше як звичайно вояків з їхніх частин. Цього тижня, наприклад, боснійські і сербські снайпери застрілили двох французьких вояків, викликавши у Франції не тільки жалобу й незадоволення, але також протести проти поведінки воєнних частин Боснії, Герцеґовини і Сербії.

Поки що нічого не свідчить про зміну ситуації, прихильне ставлення боснійців до громадян закордонних держав. Крім забитих вояків, п'ять були поранені, деякі тяжко.

Напад на колону мирових військ ООН наступив біля місцевости Бутмір, яка розположена рядом з летовищем в Сараєво. Дійшло вже до того, що серби і боснійці стріляють з протилетунських гармат по цивільних літаках, які були найняті ООН для довозу до Сараєво продуктів першої потреби, зокрема харчів, медикаментів, одягу тощо.

Обидві сторони, тобто серби і боснійці висувають суперечні твердження: кажуть, що колона ООН попала під перехресний вогонь в районі боїв біля летовища в Сараєво, але ніхто з них не міг переконати командирів мирових сил ООН хто х них стріляв перший, але тому, що боснійські вояки носять зелені берети, французькі вояки і командири переконані, що стріляли на них саме боснійці, хоч вони не знають з якою метою.

Генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос Ґалі заявив кореспондентам, що представники його бюра намагаються вияснити причину смерти двох французьких вояків і поранення інших. Якщо свідчення про те, що стріляли боснійці виправдається, він поставить справу перебування мирових військ в колишній Юґославії знову на розгляд Ради Безпеки.

Окремо зареаґував французький уряд. Президент Франції Франсуа Міттеран засудив вбивство і вимагав від лідерів Боснії покарати винних за цей випадок, який може спричинитись до зворотнього пункту в обороні цивільного населення в теперішніх республіках. Не бажаючи мабуть входити в конфлікт з мусулманами, уряд Франції нічого не згадував про евентуальну їхню участь в цьому зударі.

Головнокомандуючий силами ООН в Боснії бригадний генерал Гуссейн Алі Абдулра підкреслив, що відповідальність за вбивство двох французьких вояків несуть скрайні елементи в боснійських збройних силах.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ звернувся до Конґресу про асиґнування 7.6 міл. дол. для потерпілих від гураґану „Андрю" мешканців стейтів Фльорида і Луїзіяна, зазначуючи при тому, що це підвищить державний дефіцит. Все таки він уважає, що страждання потерпілих зовсім оправдує це фінансове обтяження. Не зважаючи на пропозицію Президента, губернатор стейту Фльорида звернувся до Конґресу окремим листом, заявляючи, що його стейт потребуватиме приблизно 1.5 біл. дол., щоби тільки відновити деякі місця праці. Покищо ніхто не знає, скільки із запотребованих грошей дістане Фльорида, а скільки Луїзіяна, хоча всі свідомі того, що Фльорида потерпіла куди більше, як Луїзіяна.

МИНУЛОЇ ВЕСНИ, точніше 29-го квітня, на сторінках щоденної преси ЗСА появилася застрашаюча вістка про безслідне зникнення у Ню Джерзі 57-літнього директора відомої у світі нафто-бензинової фірми Екзон Сіднія Різо. Вкоротці після того поліційні власті оскаржили у викраденні для шантажу Артура Сіла та його дружину. Вже 30-го червня дружина А. Сіла призналася до вини, натомість А. Сіл своєї вини не визнав. Тому великою сенсацією було, коли без будь-яких попереджень у вівторок, 8-го вересня, А. Сіл визнав свою вину, виявляючи цілий перехід викрадення та смерть його жертви С. Різо ще 19-го червня. Все це робив А. Сіл задля грошей, вимагаючи викуп 18.5 міл. дол.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ підписав текст Північно-американського торговельного договору та вислав своїх торговельних дорадників до Сенату, щоби переконувати сенаторів у важливості схвалення цього договору. Впродовж 14-ох місяців наполегливих переговорів між представниками Канади, Мехіко та ЗСА 12-го серпня оголошено заключення цього торговельного договору, який має на меті знести митні податки та більшість інших обмежень коли йдеться про ввезення виробів до країн чи продажу поза їх межами. Президент Буш дуже гордий із цього досягнення і вже нераз згадував про це у своїх передвиборчих промовах. Одначе в Капітолю цей договір відразу викликав цілий ряд критичних коментарів зі сторони демократів, які закинули Президентові, що він вживає його як козир у виборчому році та представляє губернатора Билла Клінтона, як людину, що не може робити рішень. Б. Клінтон ніколи не зайняв конкретного становища в цій справі, а оправдував це тим, що не є обізнаний з точками договору.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ отримав від президента Росії Боріса Єльцина телеграму з висловами співчуття для потерпілих від гураґану „Андрю", заявив речник міністерства закордонних справ у Москві. У телеграмі говориться про готовість Росії допомогти. Президент Буш був „щиро вдячний" за цю телеграму та пропозицію допомоги.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Вересень — місяць школи

У деяких країнах Европи був і, мабуть, далі є звичай, що наука у народних і середніх школах починалася 1-го вересня. Тут, в Америці у різних стейтах і містах буває різно. Але це річ цілком другорядна. Сутня річ плян і система навчання, склад і рівень учительського персоналу, атмосфера у школі і висліди навчання. Це величезна проблема, яка вічноактуальна, особливо тепер, у зв'язку з революцією у світі поглядів на мораль і етику. Ось в останніх тижнях на різних телевізійних каналах показують хлопчину, який каже: „Як мої батьки не журяться, чи я вчуся, то чому я маю вчитися?" І чути другий голос: „Покажіть мені батьків, які журяться наукою своїх дітей і я покажу вам дітей, які прикладаються до науки". У тих двох коротких реченнях схоплена життєва мудрість: замало, щоб була школа і діти у школі, — треба ще батьківського дому, треба, щоб батьки мали зрозуміння ваги школи і вміли надхнути дітей сантиментом до школи та почуттям обов'язку — вчитися. Коли до шкільних будинків і шкільних кляс в Америці знайшли собі доступ наркотики, складні ножі й револьвери — плян навчання і найкращий вчительський персонал не поможуть. Це обов'язок батьків так виховувати дітей, щоб не було тих диковинних явищ сучасної школи в Америці. Але тут починається нова проблема — труднощів виховувати дітей у цій розгульній атмосфері, яка настала тепер в Америці і поза нею, із впливом телевізії на дітей і цією свободою, в якій дитина й молодь переконана, що їй „усе вільно".

Великим нещастям для школи і для виховання дітвори й молоді був присуд Верховного Суду, що молитва у школах — навіть добровільна і мовчазна — заперечує конституційний поділ держави і Церкви, тому вона протизаконна. Цей немудрий присуд дев'яти членів Верховного Суду, які повинні би відзначатися особливою мудрістю, зродився з ліволіберального світогляду суддів, з того лібералізму, який став нещастям для Америки. Вже трішки проявляється протверезіння, бо державні чинники з Президентом включно та світочі суспільства одверто признають, що у приватних школах панує більша дисципліна і є кращі висліди навчання, як у державних. Приватні школи існують здебільшого при церквах — особливо українські, і тамошні вихованці походять із родин, які шанують Церкву.

В Америці існує обов'язок для дітей ходити до школи до 16-го року життя. Цей паперовий обов'язок не перешкодив явищу масової втечі дітей із середніх шкіл. Під час цьогорічної президентської виборчої кампанії заактуалізувалися різні проблеми дійсности в Америці, між ними проблема шкільництва. Обов'язуюча система погана і це признають самі педагоги. Але вона тісно пов'язана з усією дійсністю, до якої належить перекинення державою на суспільство тягар опіки над здоров'ям і — у великій мірі — в ділянці освіти. Дати сьогодні добру освіту дітям в Америці — дуже коштовна річ. За винятком державних (міських) народних шкіл — і добра середня школа і тим паче висока — коледж і університет — вимагають буквально десятків тисяч дол. Наприклад, навіть міський університет не коштував у Ню Йорку спершу нічого і поступово дійшло до близько 15,000 річно. Отож чотири роки студій, у міському чи стейтовому університеті коштує батькам яких 60,000 дол. А втім — дати освіту дітям, якнайкращу, високу, — це найперший обов'язок. Малограмотність наприкінці XX сторіччя — стид батькам і всьому суспільству.

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА комісія в Грузії завершила реєстрацію кандидатів, висунутих на пост голови Верховної ради республіки. Є тільки один претендент — голова Державної ради Едуард Шеварднадзе. Вибори відбудуться шляхом загального, прямого і таємного голосування. Щоб перемогти, Шеварднадзе має заручитися підтримкою двох третин виборців.

УРЯД БІЛОРУСІ прийняв рішення, згідно з яким національний банк республіки може продавати всім громадянам валюту західніх країн. Для цього вже не треба показувати ніяких спеціяльних документів, сума продажу також не обмежена. У перший же день вільного продажу валюти американський долар підскочив у ціні: білоруські банки продавали його по 250 рублів.

Раїса Руденко

УКРАЇНА НЕ БІДНА, АЛЕ ВОНА В БІДІ

I

Лише один рік минув з того часу, як Україна скинула невільницькі кайдани і відновила свою державність. Це дуже мало для того, щоб створити повноцінні нові державні інституції, нову конституцію і нові демократичні закони. І ось у час, коли Президент намагається утримувати спокій, мир і злагоду, а Верховна Рада і Уряд працюють над новою конституцією і новими законами, — у нашій молодій державі панує беззаконня. Ситуацією заволоділи злочинні угруповання, які грабують і тероризують цілу Україну. Виховані в цілковито ізольованому тоталітарному суспільстві, люди не вміють користуватися свободою, яка впала на них зненацька і швидкими темпами змінила все звичне й усталене на протилежне — таке, яке досі було заборонене і вважалося ворожим. Комуністичний режим з нечуваною жорстокістю викорінював усе духовне, не припускаючи навіть згадки про гріх і про Бога. Громадяни мали цілком довіряти керівникам і бути покірними. Кожен непокірний негайно зникав у тюрмах, які назавжди поглинули мільйони найталановитіших і наймужніших громадян. Нині ж, довідавшись про численні злочини комуністичних вождів проти власного народу, деякі люди гадають, що прийшла їхня черга віддячити суспільству тим самим. Вони не задумуються, що все суспільство є такою ж жертвою режиму. Бездуховність не знає жалю, бо не задумується про гріх і про Бога. Тут ми бачимо той випадок, коли злочинність прийшла згори. На відміну від демократичного суспільства, де злочинність приходить лише з низів.

„Урядовий Кур'єр" ч. 33 з 14-го серпня повідомив, що за перше півріччя цього року в Україні здійснено 235,800 злочинів, з них особливо тяжких — 38,700, тобто на 19 відсотків більше, порівняно з аналогічним періодом минулого року. На 21 відсоток зросло число зумисних вбивств. У Харкові 26-го серпня засуджено 24 особи, яких звинувачено у вбивствах, рекеті, шахрайстві, пограбуваннях. Головно це працівники кооператив та приватних фірм. Широкого розмаху набрали вбивства, зґвалтування, торгівля зброєю, викрадення дітьми, наркотиками тощо. Особливих масштабів сягнула злочинність серед високопоставлених службових осіб, у тому числі працівників правоохоронних органів і армії.

Наприклад, група офіцерів Старокостянтинівського авіаційного гарнізону 12-го серпня оприлюднила звернення до Президента України Леоніда Кравчука та інших керівників, у якому повідомляються численні факти зловживання своїм службовим становищем командира дивізії Перевалова та командирів окремих військових частин, які сприяють систематичному вивезенню за межі України на військово-транспортних літаках цукру та інших продуктів, товарів і техніки.

Незалежна харківська газета „Орієнтир", навколо якої згуртувалися місцеві демократи, не виходила три місяці, бо її банківський рахунок заблокував суд. Приміщення редакції з невідомих причин зазнало пожежі. Та чи так уже й невідомі оті причини? У першому числі згаданої газети надруковано матеріял під заголовком „Феміда (Теміда) — по-харківськи", де викриваються порушення громадського і карного кодексу суддею Ваб'я під час розгляду скарги заступника прокурора Харкова Сергія Стороженка на редакцію „Орієнтиру". В наступному числі з'явилася викривальна стаття „Хто вбив Ріту?", де вміщено розповіді свідків, з яких випливає, що до вбивства Ріти причетний її чоловік Ніколай Чєрьомухін, працівник відділу боротьби з організованою злочинністю. Він також, як твердять свідки, вивозив за межі України валюту і золото. Один чоловік погодився давати свідчення тільки в присутності преси і то в приміщенні міського виконавчого комітету, а не правоохоронних органів, звідки свідки часто додому не повертаються. Навколо міськвиконкому в цей час грізно походжала група, очолювана підполковником Служби національної безпеки. Окрім „Орієнтиру", про це повідомлялося і в газеті „Нєзавісімость" з 17-го липня. За всіма свідками, в тому числі й за матір'ю вбитої Ріти постійно ходять „хвости", хтось погрожує телефонічно й листовно.

(Продовження на ст. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Д-р Тамара Булат

М. Длябога і український національний хор в прославі річниці незалежности України

II

Слухачі мали змогу познайомитись із високохудожніми композиціями. Прозвучав цілий комплект лисенківських хорів на слова Тараса Шевченка — „Ой діброво, темний гаю", „Сон" („Світе тихий..."), „Широкая, високая калино моя", „Орися ж ти, моя ниво". Усі вони — вислід підготови до 150 роковин з дня народження батька української музики, яке цього року відзначає світова музична громадськість. Твори були проспівані осмислено, з глибоким відчуттям характеру української мелодики. В хорі „Широкая, високая калино моя" артистично було зроблене піяно в кінці фрази і на закінчення твору. Особливою темповою свободою, що йде від імпровізаційної манери народного виконання, позначений був спів у хорі „Орися ж ти, моя ниво". Дириґент зумів видобути прозоре звучання, показати ладо-тональні контрасти.

Своєрідною прокладкою між творами Лисенка та його учня і послідовника Кирила Стеценка був хор „Моя Верховино", слова і музика Леопольда Яценка. Відчувається, що пісня, в якій оспівується карпатський край, припала до душі співакам. Вони проспівали її піднесено, технічно вправно. На жаль, у програмі помилково було зазначене ім'я автора твору Лев. Насправді написав „Мою Верховину" Леопольд Яценко, відомий музичний фольклорист, керівник славнозвісного хору „Гомін". Він був організований ще в 1960 роки і складався з аматорів музики, шанувальників рідної пісні та фольклорних обрядів. За свою фольклорно-пропагандистську діяльність Яценко був покараний, звільнений з Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії Наук України і виключений із Спілки композиторів. Тепер „Гомін" відродився. У його репертуарі народні та національно-патріотичні пісні, раніше заборонені.

Концертний виступ Українського Національного Хору завершився кантатою „Єднаймося" Кирила Стеценка, що своїм оптимістичним пафосом перегукується з Лисенковою „Радуйся, ниво неполитая". Стеценко написав свою кантату на вірші Івана Франка „Розвивайся ти, зелений дубе" 1910 року і надіслав її до Галичини, де вона й була надрукована у видавництві „Торбан". У сучасних виданнях текст кантати друкувався в редакції Максима Рильського. У цій літературній версії і виконувалася кантата на вечорі в „Союзівці". Афористичний характер закликів до єднання, усього народу задля звільнення України органічно в'яжеться з вольовими музичними мотивами. Імітаційні перегуки голосів — „Розпадуться пута вікові", „Єднаймося браття!" — рельєфно окреслюють узагальнений музичний образ. Слід зауважити, що драматургія кантати полягає у протиставленні трагічної реальности й омріяної будучини. Дириґент добре відчуває принцип побудови стеценківського хору. У своїй інтерпретації він наголошує на властивій композиторові декламаційно-драматичній інтонації. Саме тому кантата дістає цілісності при внутрішньому контрасті художніх образів.

Безперечно, виконання монументальних творів аматорськими або напіваматорськими хорами — справа нелегка, але уникати її — значить збіднювати наше мистецтво. Ще в кінці минулого і на початку нашого століття українські композитори у своїх кантатах і хорових поемах, — а до них ще треба додати унікальну хорову симфонію „Кавказ" Станіслава Людкевича на слова Тараса Шевченка, — порушували глибокі філософські проблеми, прославляли волелюбні настрої українського народу. На жаль, надбання хорової клясики України ще недостатньо популяризують, насамперед ми, українці. Натомість ці твори за художньою красою і композиторською технікою є вагомим внеском у скарбницю світової музичної культури.

Те, що Український Національний Хор та його керівник працюють над великими музичними полотнами, є відрадним явищем.

У концерті взяла участь солістка Львівської філгармонії Оксана Кровицька, що вже виступала в Канаді, Польщі, ЗСА. Її соковите ліричне сопрано надавало сольному епізодові в кантаті „Єднаймося" специфічного забарвлення. У проспіваних окремо творах — „До Пречистої Діви Марії" Михайла Гайворонського, „Україна" Сергія Петросяна та

(Закінчення на стор. 4)

Ярослав Ісаєвич
член-кореспондент Академії Наук України. Голова Комісії української бібліографії Міжнародної асоціації україністів.

БІБЛІОГРАФІЯ НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ

II

Офіційною політикою щодо української культури було замість повнокровної багатобарвної картини творчих досягнень народу дати підстрижену на вульґарно-марксистський штиб імітацію, яка виглядала безнадійно солодкавою (в їхньому розумінні), а головне, — сірою. Зливались в одну трагічну цілість чорні плями на місці закатованих постатей і знищених праць і плями „білі" — ганебні сліди діяльності цензорів і науковців-донощиків. Тодішній політиці була ворожа справжня бібліографія, орієнтована на повноту відображення матеріялу в загальних реєстраційних працях або на об'єктивність критеріїв його відбору в працях, спеціялізованих за певною ознакою. Недаремно такий радикальний у своїй політичній діяльності підпільник — борець за волю України, як Зиновій Красівський, не пошкодував часу, щоб укласти максимально повну бібліографію довоєнних „Записок Наукового товариства імені Шевченка". Він розписав у іменних і географічних покажчиках не тільки статті й рецензії, а й найдрібніші хронікальні нотатки, розуміючи, що саме сукупність матеріялу, не минаючи „ніже титли, ніже тії коми", покаже історію і культуру України в усьому розмаїтті, без гучних слів, на самих фактах спростує режимну фальсифікацію, яка могла впливати на людей тільки при замовчуванні всього невигідного.

Своєрідним біо-бібліографічним словником стала знаменита самвидавна книга Вячеслава Чорновола „Лихо з розуму" (портрети двадцяти „злочинців"). Важко тепер собі навіть уявити, яке величезне враження робили на читачів не лише біографічні нариси, а й додані до них бібліографічні описи літературних та мистецьких творів тих діячів культури, які своєю мужністю і принциповістю рятували честь свого народу. Уже з самих бібліографій було видно, що сокира репресій спадала на людей, які збагачували культуру не лише національну, але й світову. А відтак читач без закликів і гучних фраз усвідомлював слушність мети, якій присвятилися люди такого рівня, такої моральної та інтелектуальної цілеспрямованости. Так бібліографія ставала на службу слушній політичній справі завдяки повноті й об'єктивності, на відміну від отієї офіційно прислужницької „бібліографії", що своєю тенденційністю відбору слугувала режимові насильства й деморалізації.

Втім, протягом деякого часу, та бібліографія, яка друкувалася в офіційних виданнях, могла, при добрій волі авторів, залишатися оазою відносної об'єктивности. Адже в бібліографічних покажчиках цитати з „класиків марксизму" і партійних директив мали включатись тільки у передмови, а основна частина бібліографій була від них вільною. З деяких тем, які здавалися далекими від гострих політичних сюжетів, допускалася і повнота відбору матеріялів. Саме тому відносно багато здібних науковців, яким душа не лежала до тенденційного коментаторства, ставали бібліографами. Ними було складено ґрунтовні покажчики в галузі лінгвістики, краєзнавства, окремих ділянок літературознавства.

На якомусь етапі здавалося, що в українознавчій бібліографії стає можливою сумлінна наукова праця, хоча б у вибраних ділянках. Втім, це не тривало довго. Після розправи з авторами досліджень (навіть тих, де інкримінувався не зміст, а недосить „ідейна" назва або вживання забороненого терміну — наприклад, „приєднання до Росії" замість „возз'єднання" у книжці Ф. Шевченка) прийшла черга і укладачів бібліографій. У 1971—1972 роках за прямою вказівкою КҐБ або партійних органів було заборонено вже надруковані бібліографічні покажчики „радянського карпатознавства" (упорядник Яків Приплипко), творів Лесі Українки (М. Булавицька і М. Мороз), видань Академії Наук України з суспільствознавства (за редакцією М. Онопрієнка) та інші. Ряд бібліографів було звільнено з роботи. Інколи підставою для цього було включення до бібліографічного реєстру праць авторів, про арешт яких вони не знали і не могли знати, якщо не слухали заборонених закордонних радіопередач. На розпорядження одного із секретарів Львівського обкому партії було знято зі загальнодоступних фондів і позначено грифом „для службового користування" покажчик „Наукові праці співробітників Ін-

(Закінчення на стор. 4)

Ярослав Стех

ДОБА І ТВОРЧІСТЬ М. ЛИСЕНКА В УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЦІ

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине:
От де, люди, наша слава,
Слава України!
(До Основ'яненка — Т. Шевченко)

I

Цього року минає 150 літ від дня народження та 80 років від дня смерти одного з досі найбільших українських композиторів, основоположника української народної музики, — Миколи Лисенка. Його багата композиторська творчість стала цією рушійною силою, що розбудила глибокі зацікавлення до унікальної української народної пісенности і піднесла престиж українського народу. Поява Миколи Лисенка в українській музичній культурі вносить нові елементи діяльности різних видів музичних об'єднань, гуртків, товариств, а до того ж, розбуджує зацікавлення вивчати в школах музичну культуру і організувати спеціялістичні школи.

Микола Лисенко народився 22-го березня 1842 року серед найбільш співучого народу в селі Гриньки, на Полтавщині, звідки походив також великий прозаїк Микола Гоголь. Зрештою пісня на Україні була поширена на цілій території і співалася від сивої давнини при кожній нагоді. Не даром писав М. Гоголь: „Пісня для країни є все, її життя, її історія і батьківська могила". Однак довголітня неволя народу справила, що багато і земляків Полтавщини з цілковитою байдужістю відносилися до свого рідного. Микола Лисенко прийшов на світ в заможній поміщицько-козацькій родині, яка, на жаль, була зрусифікована до такої міри, що розговірна мова була російська, а при всяких учтах уживалося тоді модної французької мови. Лише бабуня свому улюбленому внукові Миколі розказувала казки та співала безліч українських пісень. Зате в селі лунала тільки українська мова, яку завчив і послуговувався з своїми однолітками, а також з ними співав українські популярні пісні, Микола Лисенко. Будучи п'ятилітнім хлопчиком він вже грав на фортепіяні засвоюючи техніку гри від своєї мами, яка була чудовою піяністкою, а згодом найняли для нього вчительку музики. Для загального навчання батьки найняли російського поета Фета. Коли Миколі виповнилося 10 років життя його записали в аристократичну школу Ґедуена в Києві, де його вчили знамениті вчителі Поноцний, Нейквич і Влчек, чехи за походженням та Дмитрієв, росіянин.

Свої студії започаткував Лисенко в Харкові, а закінчив він в 1864 році в Києві званням кандидата природничих наук. Студіюючи в Києві Лисенко зустрівся з багатьма свідомими професорами та студентами, згодом ближче познайомився з М. Старицьким, В. Антоновичем, Т. Рильським, все це мало вирішальний вплив на його майбутній світогляд. Для закріплення всесторонньої музичної освіти Лисенко виїжджає на студії до Ляйпціґу в Німеччині (1867—69), а від (1874—75) до Петербургу, де побирав науку в Римського-Корсакова. А починаючи від 1869 року, жив постійно у Києві, де відкрив в 1904 році власну Музично-драматичну школу. Майбутня школа, але в першу чергу його власний дім стали осередком культурних зустрічей міста. Тут вирішувалися проблеми репертуару виступів концертів, видавнича діяльність, нав'язування знайомств серед киян, а головне наладнування зв'язків з культурними осередками України, а в тому головне із Галичиною, яка стала об'єктом зацікавлення композитора. Микола Лисенко був не тільки композитором і музичним виконавцем, але й знаменитим етнографом. Ще будучи студентом, разом зі своїм родичем та вірним другом, майбутнім поетом, письменником та драматургом Михайлом Старицьким (1841—1904) їздив по селах, де від простого народу записував українські пісні. М. Старицький записував текст, а М. Лисенко мелодію. В такий спосіб вони зібрали понад 600 різних пісень і біля сотні обрядових. Опісля Лисенко опрацював їх для хору, сольного співу, дуетів, тріо та хору в супроводі фортепіяно. Написав кілька праць про наші пісні, думи і народні інструменти. Завдяки йому сотні найгарніших народних пісень видано у семи записках „Збірки українських пісень", а тим самим зберіг їх до наших часів.

В опрацюванні Лисенка пісні набули небувалої дзвінкости і краси, стали народним мелосом, перлини якого дотепер чарують світ, а найвищим досягненням світового значення, він скомпонував 17 опер, серед них є відомі: „Наталка Полтавка", „Різдвяна ніч", „Утоплена", „Тарас Бульба", „Енеїда", та декілька чудових опер для дітей. Серед яких годиться назвати „Коза-дереза", „Пан Коцький", „Зима й весна", а також оперети „Чорноморці" та інші.

Важливе місце в творчості Лисенка займає великий цикл музичних творів до слів Шевченка, а їх понад 80. Серед них найвизначніші: „Б'ють пороги", „Радуйся, ниво неполитая", „Заповіт", „Іван Підкова" й інші.

Лисенко працював у важких умовах, але все таки вдалося йому створити репертуар в українській музиці й надати йому мистецький і професіональний характер. Не даром знавці твердять, що його всебічна праця на ниві історії української культури створила нову епоху. Відомо, що музична культура України була поширена ще за княжих часів. Хоробрі воїни князя Святослава йшли у бій під звуки труб, сопілок і бубнів, а у резиденції гетьмана Кирила Розумовського була придворна оркестра, був і театр, в якому ставились італійські опери. Музикою та піснею любувалися наші козаки, глибоко відчував і популяризував пісню український народ.

Музика українська, це розум народу, логічна субстанція його, це сутність і основа, яка здійснює його невмирущий індивідуум, виступає як центр нашого духового життя. Зовсім правдиво читаємо у Франківському „Мойсею":

О якби пісню дать палку, вітхенну,
Що мільйони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Закінчення буде.

УКРАЇНА БАГАТА, АЛЕ ЗАНЕДБАНА. ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ СТАТИ НА ВЛАСНІ НОГИ. ПЕРЕШЛІТЬ ВАШУ ДИВІДЕНДУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Українські студенти в Пирдю університеті

Почався перший семестр навчання в університетах З'єднаних Стейтів. Для багатьох читачів буде приємною несподіванкою довідатися, що разом з американськими студентами цей семестр в школі сільського господарства в університеті Пирдю, Вест Лафаєт, Індіяна, будуть навчатися 16 українських студентів з Києва з Української сільськогосподарської академії. Наш приїзд в ЗСА — це частина великої програми обміну студентами і викладачами між З'єднаними Стейтами і Україною. Підготова цієї програми зайняла понад рік. Перша група, яка складалася з 16 американських студентів та двох викладачів з університету Пирдю, прилетіла до Києва в травні цього року, де провела 11 тижнів. Вони мали нагору ознайомитися із станом сільського господарства і економіки України, вивчали українську і російську мови, знайомились з життям на Україні. Була також і широка культурна програма: відвідання різноманітних музеїв, театрів, храмів й інших культурних закладів. Американські студенти мали також можливість побувати в інших містах і селах України.

Ми представляємо в Пирдю найбільший і, я впевнений, найкращий сільськогосподарський навчальний заклад України, в якому отримують знання в 8 відділках понад 13,000 студентів. Великі зміни відбулися в нашій академії, як, до речі, і в Україні в цілому, за останні роки. Ми переорієнтовуємо програми навчання до нових форм ведення господарства — приватних ферм. Хоч їх ще не так багато на Україні (процес приватизації в сільському господарстві тільки почався), нам потрібно вже сьогодні готувати до цього студентів. Також ми намагаємось скоординувати наші навчальні програми з аналогічними в інших країнах, в тому числі і ЗСА, щоб мати можливість обміну студентами з різних країн на довгий період.

Ми не перші представники з Української сільськогосподарської академії, що приїжджають до З'єднаних Стейтів. Були делегації з нашої академії в Айова і Пен Стейт університетах. Але ми маємо в Пирдю вперше таку широку і розраховану на довгий період програму.

Ця програма запланована на декілька років. Ми робимо тепер лише перший крок. Кожен з вас знає, що перший крок найтяжчий. У нас були проблеми, пов'язані з організацією цієї поїздки. Найважчою проблемою була відсутність твердої валюти. Молода українська держава не змогла допомогти в цьому, бо сама потребує багато валюти для різних потреб. Ми щиро дякуємо американським українцям, які постарали нам кошти на поїздку в обидва кінці. Це Володимир і Неоніля Лехмани, Стефан і Катруся Двояки, Михайло і Іванна Головаті, д-р Юрій Бабчук і Товариство сприяння Рухові. Вони допомагають нам і в повсякденному житті. Велике їм за це спасибі.

Перший місяць ми перебували на фермах по всьому стейті Індіяна. Це дало нам можливість краще вивчити англійську мову, зрозуміти американський спосіб життя, ознайомитись з технікою, технологією і економікою фермерського господарювання. Ми мали також нагоду брати практичну участь в роботі на фермах.

Наша програма перебування розрахована на 20 тижнів. Ми плануємо за цей час вивчити принципи економіки і сільського господарства в З'єднаних Стейтах, а також ознайомитися з американським життям взагалі. Українські студенти будуть вивчати п'ять предметів в Пирдю: два відповідно до спеціальності, англійську мову, один елективний курс, як історія ЗСА, економіка, комп'ютери і т. п., і спільний курс із студентами з Пирдю, які відвідали Україну.

Сільське господарство, як і вся економіка України, потребує тепер молодих ділових людей, які можуть і вміють мислити і працювати по-новому. Я вірю, що ті знання, які отримають українські студенти в Пирдю в галузях агрономії (Олег Тимків, Віктор Рудюк, Руслан Махаринський), ветеринарії (Вячеслав Левчук, Вадим Ольшевський), тваринництва (Віталій Скоцик, Олександер Головченко), лісового господарства (Віктор Поляков, Дмитро Булгаков), механізації та електрифікації сільського господарства (Петро Власнюк, Юрій Рибка, Микола Тарасенко, Володимир Дусь) і економіки (Олександер Іванченко, Павло Захарчук та Михайло Розстальний), допоможуть їм збудувати нову економіку, нове сільське господарство України, нову багату і вільну Україну.

Я впевнений, що такі обміни корисні і необхідні як Україні, так і ЗСА. Це дасть змогу не тільки отримати спеціяльні знання, але і краще зрозуміти один одного. Це допоможе зблизити наші народи, що так необхідно в нашому нестабільному і крихкому світі. Я сподіваюсь, що це лише перший крок у розвитку відносин між американськими і українськими студентами і це допоможе в розвитку дружніх відносин між ЗСА і молодою незалежною Україною.

Василь Калайда,
професор Української Сільськогосподарської Академії

Київські студенти, які навчаються в Пирдю університеті.

Союзівка закінчила...

(Закінчення зі стор. 1)

лістка Львівської опери Ніна Мельник, соліст Михайло Сливоцький і концертмайстер Богдан Іванонькев.

У веденні програми чергувались Аня Дидик-Петренко, яка й була в заряді всіх літніх програм на Союзівці, і Мар'янка Гаврилюк, новообрана „Міс Союзівка". Під час програм вони й представили членів Головного Уряду УНС: головного предсідника Уляну Дячук, головних радних Володимира Кваса і Евгена Іванціва, як також головного редактора „Свободи" Зенона Снилика, редакторів „Українського Тижневика" Марту Коломиєць і Романа Вороновича та управителя Союзівки Івана Флиса, мол.

У „Гостинниці" під час цих трьох днів свої твори експонували Ігор Дяченко (графіка), Марійка Сохан-Тимець (ювелірні вироби) і Віра Васічко (олії).

Зливний дощ у ранніх годинах понеділка не зумів змити ні вражінь, ні ентузіязму численних відвідувачів Союзівки, які нерадо пакувалися, слухаючи радіопередавання про рух на головних дорогах. Ще тут і там — „Бувайте", „До наступного року" — і 39-ий літній сезон на Союзівці поволі відходив в історію.

Ансамбль „Фата моргана".

„Черес".

На сцені Союзівки (зліва): М. Сливоцький, Н. Мельник і П. Дворський.

Р. Василик.

Промовляє І. Плющ.

КУБИНСЬКИЙ ЛІДЕР Фідель Кастро повідомив про припинення будівництва атомової станції в Яраґуа, поблизу портового міста Сієнфуегос. Причина — брак грошей. Кастро звинуватив теперішній російський уряд в жадібності, бо Москва вимагала розраховуватися з нею твердою валютою і рішуче відкинула кубинську пропозицію платити за будівництво станції бартерними доставами.

КОЛЕҐІЯ В ЦИВІЛЬНИХ питаннях Верховного суду Литви відновила судовий процес над колишнім прем'єр-міністром республіки Казімерою Прунскієне. Приводом до того став позов Баліса Ґаяускаса, голови парляментарної комісії, котра розстежує злочинну діяльність КҐБ. Ґаяускас стверджує, що Прунскієне до того часу, як Литва стала незалежною, свідомо працювала для КҐБ.

СУДОВІ ВЛАСТІ Арґентини видали поліції наказ на арешт керівників великої фармацевтичної фірми Нілен. Новий її лікувальний препарат викликав масові отруєння серед пацієнтів. Від вживання пігулок вже вмерло 23 особи, а декілька десятків перебувають у шпиталі в тяжкому стані.

Кобзар В. Горбатюк.

Проф. Петро Ґой — новий ректор УВУ

На річних зборах професорської колегії Українського Вільного Університету вирішувалася низка організаційних питань, а серед них — вибори ректора. В результаті таємного голосування новим ректором УВУ обрано проректора д-ра Петра Ґоя.

Останніми роками професор Петро Ґой поєднував дві надзвичайно відповідальні посади — проректора УВУ та голови Фундації УВУ в ЗСА. На обидвох постах він виявляв неабияку ініціятиву та енергійність. До цього професор Петро Ґой працював у Колумбійському університеті та Міському університеті Ню Йорку. Він є автором ряду наукових праць з історії козаччини. В нюйоркському міському коледжі новообраний ректор вперше започаткував вивчення курсу „Слов'янські меншини в Америці". В літній час працював як професор історії в Українському Вільному Університеті, викладаючи період козаччини. Як голова Фундації професор Петро Ґой щорічно проводив студійну поїздку „Стежками батьків по Европі", яка останнім часом перенеслася і на українські широти.

Новообраний ректор УВУ — член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, член пластового куреня „ЛЧ", головний радний Союзу українських католиків, член екзекутиви Українського Конгресового Комітету та інших.

Новий ректор УВУ має чіткий плян пожвавлення роботи авторитетної навчально-наукової інституції української діяспори. З його ініціятиви та заповзятливості налагоджуються тісні контакти з Україною. До викладання в УВУ запрошено ряд провідних вчених з Києва, Львова, Дніпропетровського. Проведено низку організаційних заходів, у тому числі закладено бібліотеку та архів української діяспори спільно з Львівським Університетом ім. Івана Франка. Встановлено постійний зв'язок з міністерством освіти України, а також багатьма вищими школами.

Річні збори професорської колегії УВУ відбулися 5-го серпня 1992 року, ректор проф. д-р Петро Ґой приступив до виконання обов'язків 1-го вересня.

М. Присяжний

Дж. Буш...

(Закінчення зі стор. 1)

вести війська з Кувайту. На тих же зборах Буш заявив, що передає Конґресові на затвердження резолюцію про гарантії банкам, які дадуть Ізраїлеві позику на 10 біл. дол. „Ми переживаємо не найвеселіші економічні часи, але не приймайте на віру заяви законодавців, які скажуть вам, що ми не маємо можливости виступити гарантом", — заявив Президент.

Б. Клінтон виступив у Портленді, Конн., і сказав, що Адміністрація Буша не в стані створити нові місця праці замість втрачених у зв'язку зі зменшенням обсягу військового виробництва. „Я ж маю плян створення системи центрів розвитку, — хвалився кандидат демократів. — Вони дадуть нам можливість розвивати сучасну технологію і дозволять підвищити конкурентоздатність нашої країни на світових ринках".

✝

З волі Всевишнього відійшла у вічність 26-го березня 1992 року

бл. п.

РОСТИСЛАВА МАТЛА

кол. голова Окружної Управи Союзу Українок Америки у Філядельфії, Па., довголітня голова 10-го Відділу Союзу Українок Америки у Філядельфії, карна членка СУА та велика українська патріотка.

Вдячні членки Відділу та членки Управи Філядельфійської Округи за її віддану працю для України і Союзу Українок Америки — складають в її пам'ять 610 дол. на ФОНД ДІТЕЙ ЧОРНОБИЛЯ при ГОЛОВНІЙ УПРАВІ СУА.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Мистецькі твори дітей України в Українському Музеї

Виставка "Давні традиції, молодий погляд — українські народні скарби очима дітей України" відкриється в Українському Музеї з Ню Йорку в суботу, 26-го вересня і триватиме до 14-го листопада.

Цю пересувну виставку, у співпраці з Українським Музеєм, організував Вермонтський центр народного побуту та Організація обміну зразками дитячого мистецтва у місті Мідлберрі Вермонт.

З творчістю українських дітей, показаною на виставці, уже ознайомилися американці в трьох штатах: у 1991 році виставку експоновано в містах Мідлберрі і Монтпельє у Вермонті; весною 1992 року виставка гостювала в Балч-інституті етнічних студій у Філадельфії, потім в Аркаді, в місті Провіденс, Род-Айленд. Глядачів приваблює цікава й різноманітна творчість дітей: малюнки, рисунки, коляжі, зразки тканин. На фотографіях — діти-мистці за роботою, пейзажі України, побутові сцени. Як приклад творчості малих американських українців експонується альбом їхніх рисунків-ілюстрації до української народної казки "Рукавичка".

Український Музей збагатив виставку зразками українського народного мистецтва зі своєї колекції: експонуються народні убрання, рушники, писанки, обрядовий хліб.

Традиції народу переходять з покоління в покоління, і сьогодні, незважаючи на бурхливі події в світі і в Україні, давні традиції українського народу відбиваються на житті дітей, як от народний календар (новорічні святкування, весняні ігри, обряд Купала тощо), релігійні свята, обряди та звичаї, пов'язані з родинним життям, народні казки, багате й різноманітне народне мистецтво різних земель України. Твори дітей, експоновані на виставці, допомагають зрозуміти й відчути багаті традиції українського народу.

Адреса Українського Музею: 203 Друга Авеню (біля 12 вул.), Ню Йорк, Н.Й. 10003. Телефон (212) 228-0110. Музей відкритий від середи до неділі включно, від 1 до 5 год. по полудні.

Пресова служба УМ

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Бібліографія...

(Закінчення зі стор. 2)

ституту суспільних наук АН УРСР" (упорядники В. Гавриленко, О. Кізлик, С. Мовчан, Львів, 1970), офіційно це те тільки, що там було названо дві статті О. Карпенка, в яких робилася дуже обережна спроба позитивно оцінити повалення монархічної влади в Галичині у листопаді 1918 року, неофіційно — за опублікування бібліографії праць Я. Дашкевича, в тому числі надрукованих за кордоном.

Не дивно, що чим далі, тим більш вибірковими і причесаними ставали покажчики. Навіть таке заслужене видавництво, як „УРЕ", у бібліографіях навіть тепер подає літературу лише російською (часто на першому місці) і українською мовами, виправдовуючись тим, що поліграфістам не дуже зручно друкувати латинським шрифтом. Отже, робляться начебто поступки з технічних причин, а тим часом українські енциклопедії перетворюються у провінційні видання, в яких ігноруються досягнення світової культури. Ще один спосіб принизити українську культуру, перетворити її в сурогат, не здатний витримувати змагання із російськомовною імперською культурою!

Цензурних обмежень не зазнавали українські бібліографи, які опинилися на Заході. Їм доводилось, однак, займатися збором кош тів на ведення наукових українознавчих праць, в тому числі й бібліографічних. У ЗСА, Канаді, Німеччині та деяких інших країнах було видано ряд грунтовних українознавчих бібліографічних праць. Однак, поточна бібліографія українознавчих та україністичних видань діяспори була опублікована лише стосовно видань одного року. Це „Річник української бібліографії 1957", укладений Осипом Данком та Мирославом Лабунькою. Виявом високого розуміння значення бібліографії для розвитку національної культури було встановлення Миколою Ценком премії їм. Ценків за кращий рукопис бібліографічної праці.

Після здобуття Україною незалежности їй треба наздоганяти інші країни в дуже багатьох ділянках. Серед них справа інформатики, в тому числі й бібліографії, належить до найважливіших. Дуже актуальним завданням є, зокрема, комп'ютеризація інформаційної діяльности. Тут відставанням було надзвичайно великим. Тому Фонд Катедр Українознавства Гарвардського Університету (ФКУ) звернув особливо увагу на забезпечення українознавчих студій комп'ютерною технікою. Комп'ютери, що їх отримали від ФКУ гуманітарні академічні інститути в Києві і Львові, дозволили вперше в Україні застосувати найновочасніші методи для українознавчих досліджень. Видано ряд книжок, підготованих до друку і видрукуваних на комп'ютерних видавничих системах, розпочалося складання комп'ютерних банків даних з окремих проблем української лінгвістики та історії. ФКУ дбає і про технічне обслуговування комп'ютерів, постачає всі необхідні програми. Академічна друкарня, яку ФКУ створює на Україні, забезпечить швидке друкування інформаційних і бібліографічних праць в українській і англійських мовах.

Нещодавно створено Комісію української бібліографії Міжнародної асоціяції україністів, яка при допомозі Фонду катедр українознавства надрукувала перше число інформаційного бюлетеня „Бібліографія українознавства". З цього видання можна довідатись про виконувані й плановані роботи в галузі бібліографії українознавства і про перші спроби координації зусиль у цій ділянці. Контакти, встановлені через бюлетень, сприятимуть пожвавленню праць в ділянці бібліографії, як традиційної, так і комп'ютеризованої. А це конче потрібне для науковців, журналістів, вчителів і взагалі всіх, хто працює над поширенням між своїми й чужинцями ретельних знань про Україну і українців.

Україна...

(Закінчення зі стор. 2)

А почався з того, що на телевізії показали для впізнання фотографію вбитої жінки, знайденої за 100 кілометрів від Харкова. З'ясувалося, що це 34-літня Ріта Черьомухіна — дружина працівника міжрегіональної служби боротьби з організованою злочинністю Ніколая Черьомухіна з Харкова. Мати її розповіла, що Ріта модно і гарно одягалася. Черьомухін виготовив для себе і для неї закордонні пашпорти. Вона часто їздила до Польщі, спекулювала дефіцитними товарами. Жили вони з чоловіком у достатку, але Ріта його боялася. Незадовго до вбивства розповіла матері, що була свідком чогось такого, за що Черьомухін заслуговує розстрілу. Це сталося в Краснограді шість років тому. Її чоловік, спільно з іншими колегами, дістав великі гроші за незаконну реалізацію імпортного взуття, ниток та інших товарів. Але там вбито трьох міліціянтів. Ріта не раз казала, що вб'ють і її, щоб позбутися ще одного свідка.

Черьомухін грошей дружині ніколи не давав, але вона не нарікала, бо, спекулюючи, мала змогу забезпечити себе всім необхідним. Продукти привозив додому сам Черьомухін, хоч і не купував їх. Як тільки він з'являвся на базарі, чи на базі й відходив від авта, то в багажнику з'являлися м'ясо, риба і все інше. Мати Ніколая Черьомухіна понад 25 років завідувала вугільним складом, тому харків'яни знають її як мільйонерку. Якось вона сказала, що Ріта так спокійно їздить до Польщі „тільки під прикриттям Колі". „Спробувала б вона інакше поїхати і щось привезти!"

За браком місця немає змоги оповісти всі жахливі подробиці життя і смерти Ріти, але після третьої публікації у газеті „Орієнтир" під заголовком „Судили рекетирів, а посадять прокурора" до Харкова прибула депутатська комісія, з метою розслідувати правдивість публікацій.

Заступник прокурора С. Стороженко красномовно розповів депутатам, як він і його колеги, ризикуючи життям, „борються з організованою злочинністю", а ось газета їх захищає.

Захопившись власними ораторськими здібностями, Стороженко й не помітив, як розповів багато фактів, якими підтвердив свою причетність до злочинів. Він звільнив основного обвинуваченого у справі торгівлі закордонними пашпортами Єфросиніна, а коли той негайно виїхав до Польщі, то ловити його поїхали: особисто він — С. Стороженко, його приятель Черьомухін та колега останнього Мірошніков. Значить, що держава немає грошей, розповів Стороженко, він і його колеги поїхали ловити злочинця власним коштом, але перед цим порадилися в органах державної безпеки чи повідомляти службам Польщі про мету візити. Вирішили не повідомляти, бо „польські спецслужби полюють за нашими працівниками правоохоронних органів". За словами Стороженка, вони перетнули кордон і затримали злочинця, але той знов, уже в наручниках, втік із лазнички. На запитання, як знайшли Єфросиніна, відповів, що допомогла якась жінка, що приїхала з Польщі. Заарештований Махов розповів, як його умовили дати фальшиві свідчення проти редактора „Орієнтиру" Волосова та його колег.

Закінчення буде.

М. Длябога...

(Закінчення зі стор. 2)

„Гомін", гомін по діброві" (обробка народної пісні для голосу в супроводі піяно Миколи Лисенка) — розкрилась музикальність співачки, міцна професійна вокальна школа. Особливо хочеться відзначити тонке відчуття Оксаною Кровицькою стилю української народної пісні, чим не завжди і не всі наші співаки можуть похвалитися.

Піяністка, що акомпаньювала співачці і хорові, була вихованка харківської музичної школи Олена Литвиненко, яка добре справилася з своїми завданнями, нерідко вчасно допомагаючи окремим партіям хористів.

В анонсі концерту Галина Колесса на сторінках „Свободи" нагадала читачам історію Українського Національного Хору, що фактично почав своє мистецьке життя, коли у 1988 році об'єдналися чотири хори: Метрополітальний хор Філядельфії, чоловічий хор „Прометей" з Філядельфії і два хори з Торонто „Прометей" (чоловічий) і „Діброва" (жіночий). Про репрезентативний виступ цих хорів на честь 1000-ліття Хрищення України, що відбувся у Вашінгтоні, я чула ще в Києві. Мені коротко розповів про них диригент Павло Длябога, що приїхав із Швайцарії і мав у столиці України свій перший виступ із симфонічною оркестрою. Чомусь ще тоді у мене було передчуття, що я запізнаюсь із диригентським мистецтвом його брата.

Безперечно, враження від прослуханого лише одного концерту можуть дати лише штрихи до творчого портрету Михайла Длябоги. Головне на чому мені хотілось би наголосити: диригент здав професійну освіту в американській інституції, але якимсь дивом він вкорінений у звукову українську стихію, в її хорову культуру. Не можу не відзначити темпераментної, вольової манери диригування при чітких і виразних жестах рук. Михайло Длябога чудово справляється з ритмічними тонкощами. Він уміє охопити цілісну форму і звукову драматургію твору, розставити кульмінаційні акценти. Йому особливо вдається передати енергійний характер маршових і гимнічних мелодій, хорові тутті та імітаційні перегукування хорових партій. Нарешті, репертуарна політика — це теж завжди вияв творчої особливости музиканта, його смаків і уподобань. Український Національний Хор співає високохудожні твори — релігійні композиції, віртуозні та технікою твори композиторів-клясиків і сучасних авторів.

У розмові зі мною після концерту Михайло Длябога сказав:

— Готуючись до концерту, присвяченого першій річниці Незалежности України, я хотів показати героїчну, може, трохи ностальгічну, але в цілому оптимістичну музику. Із хору, що налічує понад сто співаків, в концерті взяли участь 86 учасників. Це — великі ентузіясти хорової культури, які живуть у різних містах Америки, але які знаходять час для репетицій і концертних поїздок. Для нас є великою честю співати на цьому величавому святі. До загального піднесеного тонусу українських творів, які ми співаємо, долучили ще підйомну, революційну американську пісню „Battle Hymn of the Republic" by William Steffi.

Найближчі наші два концерти з провідними українськими співаками-солістами присвячуємо 150 роковинам від дня народження славетного композитора Миколи Лисенка, — додав диригент. — А ще шукаємо за творами сучасних українських композиторів. Хочемо популяризувати творчі здобутки сучасної української культури".

Вірю, що зацікавлення музичним мистецтвом України зреалізуються. З Українським Національним Хором варто познайомити слухачів на „землі вольній, новій". Такий колектив може перейняти впливову місію і красою української пісні допомагати людям пізнавати духову шляхетність нашого народу.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

В дописі „Економічні книжки з Чикаґо в Україну", вміщеному у „Свободі" 10-го вересня, слід читати прізвища: Віра Боднарук і Борис Боднарук. — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ВЕРЕСНЯ 1992 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо членів взяти участь. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — В. Марущак, рекр. секр.